

Diemen

Met de trein van Amsterdam naar Amersfoort kom je er langs. Langs Diemen. Omdat ik die kant nog wel eens op moet - naar mijn oude moedertje - kom ik daar met enige regelmaat voorbij. Telkens verbaas ik me weer. Zelfs in die mate, dat ik er tegenwoordig speciaal voor ga zitten. Aan de linkerkant van de coupé. Zo mogelijk in mijn eentje. En het liefst aan het grootst mogelijke raam. Aan Diemen zelf is niet veel te zien. Dorp onder de rook van Amsterdam. Dat door de grote stad steeds verder wordt voortgeduwd het weiland in. Net zo lang tot het is vastgeklonken aan Weesp. Dat op zijn beurt de polder uitkruipt in omgekeerde richting. Waardoor binnen niet al te lange tijd dat stuk groen ook weer uit het Hollandse land is geplukt. En vervangen door grijs beton. In dat kleiner wordende niemandsland tussen Diemen en Weesp ligt een begraafplaats. Dat is er niet zo maar eentje die in een flits voorbijgaat. Zodat je snel over je schouder achterom moet kijken of het eigenlijk wel een begraafplaats was. Deze hier is van enorme afmetingen. Er komt, zo lijkt het, geen einde aan. Zelfs niet als je er met een vaartje langrijdt. Net als je denkt dat het bij de kruisende spoorbaan naar Almere dan eindelijk ophoudt, gaat het daarna vervolgens gewoon weer door met die zerken. Rij na rij na rij. Na rij na rij na rij. En na nog een rij en een rij. Nee, deze begraafplaats kan je doodeenvoudig niet missen. Ook niet om nog een andere reden. Het is namelijk niet het doorsnee kerkhof zoals wij dat doorgaans in Nederland kennen. Hier geen kruisen, bloemen, beelden of een alles bedekkend bladerdak van oude bomen. Hier geen perken en paden die zijn aangelegd door een tuinarchitect. Hier is geen levende ziel te bekennen. Hier staan alleen maar zerken. Hier, zo realiseerde ik me, is het woord dodenakker ooit bedacht. Omdat de trein van Amsterdam naar Amersfoort een intercity is, had ik telkens een minuutje heen en een minuutje terug om dit intrigerende beeld op mijn netvlies te vangen en een tijdje vast te houden. De trein stopt namelijk niet in Diemen, die rijdt gewoon door. Tot afgelopen zondag. Vanwege werkzaamheden aan het spoor ging er dit keer een

Sprinter. Die doet in korte stukjes. Die stopt op elk station. Als vanzelf stap ik nu in Diemen uit. Een zachte hand leidt me zonder dralen naar het hek van de begraafplaats. Dat staat uitnodigend open. Het bordje geeft aan dat ik me bevind op het terrein van de Hoogduitse Joodse begraafplaats van Amsterdam. Gesticht in 1914. Nog altijd in gebruik. En open voor bezoekers. Omdat ik iets heb met de cultuur van hoe mensen en volkeren omgaan met het leven na de dood was ik in plaatsen als Praag, Krakow en Katwijk al eerder op Joodse begraafplaatsen geweest. Ik weet derhalve van de soberheid die zij betrachting bij het begraven van hun doden. Een manshoge hardstenen zerk. Rechthoekig of licht gewelfd aan de bovenkant. Met opschrift. Soms in het jiddisch, soms in het Nederlands, soms alleen de naam en overlijdensdatum van degene die eronder ligt. Die datum verschilt ook van de onze, want zij gebruiken een andere jaartelling. Zij zijn in de tijd al een stuk verder dan wij. Hoewel het zonnetje ontzettend zijn best doet, krijg ik het maar niet warm. Ik ploeter door drassig gras en zompig veen en zak daarin af en toe tot mijn enkels weg. Na een half uur en duizenden zerken verder sta ik uiteindelijk voor de spoorbaan. Die is al in 1936 aangelegd. Maar aan de andere kant van de dijk zijn ze gewoon doorgegaan met begraven. Een dodenakker waar een trein dwars doorheen loopt. Het blijft een apart gezicht. Het hek dat naar het tunneltje leidt, is dicht. Er hangt een stevig slot aan. Daar is duidelijk geen doorkomen aan. De Marokkaanse meneer op de aanpalende volkstuinjes trekt net een prei uit de grond. Als hij me ziet, veegt hij zijn handen af en roept over de sloot dat ik moet omlopen, dan kom ik er ook. Ik bedank hem vriendelijk, maar keer op mijn schreden terug. Ik heb het koud, ik heb genoeg gezien. Bij de poort gekomen kijk ik nog eens om. Naar de schier onafzienbare rijen van donkergrijze zerken waarvan sommige als oude mannen voorovergebogen staan in het gras. Alsof ze wat zoeken, alsof ze wat kwijt zijn - een leven of zo. Het lenteweer ten spijt biedt het geheel een mistroostige aanblik. Maar dat vond ik vanuit de trein eigenlijk ook al.

AD VAN KAAM

Reageren: a.van.kaam@hdcmedia.nl

Dorine Niezing met Brecht-programma naar Stadsgehoorzaal in Leiden

'Elk lied is een monoloog'

DOOR THEO DE WITH
LEIDEN - Met een Brecht-programma trekt Dorine Niezing langs de theaters. Ze zingt volgende week in de Leidse Stadsgehoorzaal. „In het huidige politieke klimaat spreekt Bertolt Brecht mensen weer aan.”

Dorine Niezing heeft haar hart verpand aan Bertolt Brecht. In haar twintig jaar durende carrière heeft ze van alles en nog wat gedaan. Televisie, theater, muziek. Maar voorlopig voelt ze zich helemaal thuis bij het repertoire van Brecht. „De liederen van tekstschrijver Bertolt Brecht en componist Kurt Weill gaan echt ergens over”, zegt ze. „En niet alleen de teksten zijn intelligent, maar de muziek ook. Dat heb ik verder alleen bij het werk van Stephen Sondheim.” Niezing is niet met Duitse muziek opgegroeid. „Ik kom uit een echt rood nest. Mijn vader was oorlogsdeskundige. Hij zat onder meer in de commissie Den Uyl. Het pacifisme is met de papepel ingegoten. Ik herinner me wel dat ik met mijn ouders naar klassieke concerten ging.”

Kate Bush
Haar eerste muzikale herinneringen gaan terug naar David Bowie en Kate Bush. „Ik was een enorme Bush-fan. Haar kunstenaarschap, haar onaanangepaste. Elke plaat van haar was weer totaal anders. Terwijl andere leerlingen uit mijn klas naar Kinderen voor Kinderen luisterden, draaide ik Bowie en Bush. Andere kinderen begrepen dat niet. Ik begreep hen niet.” Toch leek toneel heel lang de grote liefde van Dorine Niezing. Ze ging naar de Toneelschool in Amsterdam. „En toen miste ik opeens de muziek”, vertelt ze. „Ik kwam erachter dat muziek heel belangrijk voor mij is. Daarom ben ik naast de Toneelschool de Kleinkunstacademie gaan doen. Om toch met dat muzikale aspect bezig te zijn. Ja, dat was heel zwaar. Maar ik ben een gretig beest. Ik hoef geen tijd over te hebben voor andere dingen. Dit is mijn leven.”

Vlaamsche Pot
Haar eerste grote rol had ze te pakken in de Veronica-serie 'In de Vlaamsche pot'. Een aantal jaren was ze verbonden aan het Muztheater, een gezelschap dat klassieke stukken speelt voor jongeren. „Ik heb daar wel geleerd om het publiek te veroveren. Maar na een paar jaar was ik er wel klaar mee voortdurend te spelen voor een zaal

Dorine Niezing

met grotendeels ongeïnteresseerde gezichten.” Ondertussen was ze steeds meer geïnteresseerd geraakt in het repertoire van Bertolt Brecht. Toen ze door het Muztheater voor een project naar Berlijn werd gestuurd, trok ze de stoute schoenen aan en zocht contact met Gisela May, in Duitsland dé vertolker van het repertoire van Brecht en Weill. „Ik had haar eerst wat opnamen van mezelf gestuurd. Daar kreeg ik een heel leuke brief op terug. Ze was lovend en schreef 'kom eens langs'. Na vier jaar heb ik dat ook echt gedaan. Ik heb masterclasses bij haar gevolgd en ze is een echte vriendin geworden.” „Gisela blijft echter knetterstreng tegen mij. Mijn cd vond ze prachtig, maar op de hoes had ze commentaar en de titel 'Anmut' kon al helemaal niet. Dat is volgens haar een niet bestaand woord.”

Meer info: www.dorineniezing.nl

Dorine Niezing: „Brecht spreekt mensen weer aan.”

FOTO MERLIJN DOORMERIK

moeten ook in de theaterstoelen blijven nadenken.” Met het geld dat de Amsterdamse verdiende door in reclamespots te spelen, nam ze haar album 'Anmut' op. „Ik vind het niet erg om op die manier mijn geld te verdienen. Liever op deze manier dan dat ik concessies moet doen op het muzikale vlak. Ik koop artistieke vrijheid.” In haar theaterconcert zingt en speelt ze een aantal liederen van illustere duo Brecht en Weill. Pianist Henk de Jonge

(van het Willem Breuker Kollektief) zorgt voor de begeleiding. „Elk lied is een kleine monoloog. Deze liederen waren lange tijd nauwelijks gewild in Nederland. Maar ik denk dat in het huidige politieke klimaat Brecht steeds meer mensen aanpreekt.”

Wilders

Ze verwijst naar de opmars van Geert Wilders' PVV. „Brecht zou gevlucht zijn als hij nu in Nederland had geleefd. Waarom? Kunstenaars worden belachelijk

gemaakt en weggepest. En wat dacht je van de vreemdelingenhaat? Ik vind de vergelijking met de Kristallnacht niet vreemd. Kritische mensen wordt de mond gesnoerd. Nee, ik heb het in mijn programma verder niet over Wilders. De liederen zeggen genoeg. Omdat de geschiedenis zich steeds herhaalt, zal Brecht altijd actueel blijven.”

'Om Kristall', Dorine Niezing, donderdag 17 maart, 20.15 uur, Stadsgehoorzaal, Leiden, www.stadspodia.nl

Ruth Jacott. FOTO GPD

Vette soul en opzweepende funk in Leiden

■ Na haar rol in Billy Holiday, waar ze een John Kraaijkamp Award voor won, brengt Ruth Jacott dit weekende in de Leidse Schouwburg in Leiden een hommage aan de zwarte parels van de soulmuziek. Wereldberoemde nummers van Tina Turner, Aretha Franklin en Beyoncé staan op zaterdag en zondag in de schijnwerpers. Aanvang 20.15 uur (za) en 16 uur op zondag. Kaarten bij de kassa. ■ En over een vet geluid gesproken - morgenavond is er opnieuw een tenorbattle bij Boerhaave in Voorhout. Met deelname van Wouter Kiers, Robert Veen en Susanne Alt. De begeleiding komt van Bob Wijnen, hammond orgel, en Jeroen Zange op drums. Aanvang 22.30 uur, Herenstraat 57. ■ Muziekblad Oor noemt de formatie Cloudmachine 'Hollands verborgen trots'. Ook popprofessor Leo Blokhuis is gearmeerd van hun gitaarpop met mooie melodieën en een melancholische ondertoon. Cloudmachine speelt morgenavond om 20.30 uur in het Alphense Parktheater. Frontman en songwriter Ruud Houweling is een oud-Alphenaar. Voor hem is het dus een thuiswedstrijd. ■ Drie blaaskapellen doen morgenavond mee aan een blaaskapellenfestival in Woubrugge. De muzikanten komen uit Den Haag, Montfoort en natuurlijk Woubrugge. Het festival in feestcafé De Twee begint om 19.30 uur en is gratis toegankelijk. ■ Nog meer blaasmuziek, maar dan in Zoeterwoude. In het muziekcentrum aan de Schenkweg is zondag om 12.00 uur een dubbelconcert. Er wordt gespeeld door het jeugdorkest van de plaatselijke St. Jan's Fanfare en door de jonge blazers van fanfare Juliana uit Stompwijk. De toegang is gratis.

Van sport naar klei

Anke van der Kwaak in galerie De Pomp in Warmond.

FOTO HIELCO KUIPERS

lang. Waarom zou je uren aan een pot werken terwijl je op de schijf in no time een hele set bij elkaar draait? Nee, dat had ik gauw door. Een pindastelletje heb ik zelf trouwens nooit gemaakt.” Het glazuren van sommige objecten gebeurt met de rakettechniek waarbij het glazuur kleine barstjes krijgt. De keramiste: „Ik voer dat procedé gewoon in de achtertuin uit. Ik kan het best alleen doen maar het is het leukste om met iemand te kijken als het resultaat uit de oven komt. Dan kun je je gevoelens delen. Als iets de oven niet overleeft, heeft het werkstuk meestal vanaf het

begin niet goed in elkaar gezeten. Het eindresultaat blijft telkens een verrassing. Dat is ook de betekenis van het Japanse woord 'raku'.” Een turnzaal lijkt weinig te maken te hebben met een atelier maar Van der Kwaak, die op de kleuterschool al wist dat ze gymlerares wilde worden, ziet zeker parallellen. „Met de vrije oefeningen moet je mooie passencombinaties maken op muziek. En als leerlingen dingen niet durven doen kun je hen op een creatieve manier aansporen alsnog een koprol of iets dergelijks te maken. Diezelfde creativiteit komt in het werken met klei

terug. Daar ben je ook bezig met vormen.” Van der Kwaak, die oorspronkelijk trouwens uit Noordwijk afkomstig is, blijkt niet bang om wat te laten vallen. „Als wij vroeger als kind thuis iets op de grond lieten kletteren zei mijn moeder altijd: 'Maakt niet uit. De pottenbakker moet ook leven.' Ze had gelijk want pottenbakken was en is: een ambacht.”

Keramik - Anke van der Kwaak, t/m 27 maart Galerie De Pomp, Dorpsstraat 38, Warmond. Openingstijden: wo t/m vr 15-17 u, za 11-17 u, zo 13-17 u.

SABINE VAN DEN BERG

Praten met programmeur Stadsgehoorzaal

LEIDEN - De Stadsgehoorzaal heeft vorige week haar klassieke programmering voor het nieuwe seizoen gepresenteerd. Programmeur Susanne Lammers is morgen beschikbaar om een toelichting te geven op het aanbod en eventuele vragen te beantwoorden. Zij is zaterdag van 13 tot 16 uur aanwezig in de Waag. Medewerkers van de Stadsgehoorzaal delen koffie en brochures uit. „Het is markt”, zegt woordvoerder Alexander Klapwijk. „Dus we hopen dat mensen gemakkelijk in en uit lopen.” Sinds vorige week kan er worden gereserveerd voor klassieke concerten in het seizoen 2011-2012. Het aanbod varieert van Residentie Orkest tot een ligconcert met Jeroen van Veen.

Sven Hammond Soul op Leidse Danssalon

DOOR THEO DE WITH
LEIDEN - Sven Hammond Soul treedt morgenavond op tijdens de derde editie van de Leidse Danssalon. De Leidse Danssalon vindt vanaf 20.00 uur plaats in muziekhuus Q-Bus en richt zich op 30-plussers die een avond willen uitgaan. Sven Hammond Soul maakt furore sinds de formatie optrad in 'De wereld draait door' en bij Giel Beelen. Sven Figege speelt op een Hammond-orgel en produceert daarmee vette soul en opzweepende funk. Hij wordt bijgestaan door een drummer, een bassist, een gitarist en een zanger. De dj's van de Leidse Danssalon sluiten hierop aan met muziek van The Supremes,

Sven Hammond Soul.

Earth Wind & Fire, Beyoncé en Stevie Wonder.

Jarige Wesley geeft feestje bij Dekker

DOOR AD VAN KAAM
LEIDEN - Omdat hij een jaar in het vak zit én omdat hij ook echt jarig is, geeft Wesley Klein een feestje. Bij Dekker. Iedereen is welkom.

Het is precies een jaar geleden dat de tot dan toe onbekende zanger Wesley Klein van de ene op de andere dag een bekende Nederlander werd. Toen hij het tv-programma Popstars won, veranderde het leven van de betontimmerman uit Leiden drastisch. En zelfs dat is nog een understatement. Het afgelopen jaar verzorgde hij zo'n 150 optredens. Iedereen wilde hem hebben. Hij zong

zelf op de bruiloft van Wesley Sneijder, voetbalvedette van Inter Milaan en Oranje. In de bouw werkt hij allang niet meer. Hij is zanger. Die overal waar hij komt succes oogst. Wat niet wil zeggen dat hij vergeten is waar hij vandaan komt. Op zijn verjaardag verzorgt hij een spetterend live-optreden bij partycentrum Dekker in Warmond voor fans, familie en vrienden uit Leiden en omstreken. Met een 10-koppige band en met Dean Saunders, de winnaar van Popstars 2011. Kaarten kosten 27,50 en zijn verkrijgbaar via de website van Wesley Klein. Het concert begint om 20 uur.

Prijswinnaars gratis naar SwingSteesjun

LEIDEN - In Four Reasons aan de Lange Mare in Leiden is morgenavond de eerste editie van SwingSteesjun, een disco- en dansfeest voor 25-plussers. Het concept heeft in Haarlem, Zandvoort en Hoofddorp zijn succes al bewezen. Het Leidsch Dagblad mocht aan vijf lezers twee kaartjes geven. De prijswinnaars zijn Caroline Jongsten, Erik van den Doel, Frits van Gorkum, Irma van Veen en Jennifer de Vos. De uitgaansavond SwingSteesjun, die elke tweede zaterdag van de maand terugkeert in Leiden, duurt morgen van 20.30 tot 1.30 uur.